



NYE VEIER AS
Tangen 76
4608 KRISTIANSAND S
v/ Anne-Lise Bratsberg

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tore Haugen, +47 73199200

Nye Veier - utslippstillatelse Ranheim – Være

Utslippstillatelse for anleggsvirksomhet i forbindelse med oppgradering av E6 mellom Ranheim og Væretunnelen

Fylkesmannen fatter vedtak om gebyr på kr. 32.800-, for saksbehandlingen

Vi viser til søknad fra Nye Veier av 1.8.2019.

Fylkesmannen i Trøndelag har gjennomgått søknaden og gir i medhold av forurensningsloven §§ 11 og 16 Nye Veier AS utslippstillatelse for anleggsvirksomhet i forbindelse med oppgradering av E6 mellom Ranheim og Væretunnelen i Trondheim kommune.

I forbindelse med fysiske inngrep i vassdragene gis også tillatelsen i medhold av lakse- og innlandsfiske_loven § 7, forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Det skal sendes inn egen søknad om permanent disponering /deponi for jord- og steinmasser og for disponering av forurenset grunn.

Søker må også sørge for å innhente nødvendige tillatelser fra andre aktuelle myndigheter.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og forutsetter at alle nødvendige renseinstallasjoner er etablert og satt i drift før produksjon på anlegget (som kan medføre utslipp) igangsettes.

Det understrekes at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslipp holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.



I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, viser vi til Miljødirektoratets hjemmesider, www.miljodirektoratet.no/

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Endringer

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen etter kriteriene i forurensningsloven § 18. Krav om endring kan stilles fra både forurensningsmyndighetene og bedriften.

Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en tilstrekkelig utredning av de forhold som saken gjelder. Eventuell endringsøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. Tillatelsen kan tilbakekalles eller endres 10 år etter dette vedtak, jfr. forurensningsloven § 18.

Vedtak om gebyr

Forurensningsforskriften kapittel 39 (*gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven*) inneholder bestemmelser om gebyrsatser for arbeidet med utslippstillatelser og tilsyn. Bedriften er i brev fra Fylkesmannen av 16.7.2019 varslet gebyr på kr. 32.800-, for saksbehandlingen, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Det er ikke mottatt kommentarer på dette varselet.

Det betyr at bedriften skal betale et gebyr på kr. 32.800-, for saksbehandlingen. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Vedtaket om gebyrsats kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker etter at dette brev er mottatt, jf. forurensningsforskriften § 41-5. Eventuell klage bør begrunnes og skal sendes Fylkesmannen. Klagen gis ikke oppsettende virkning, og det fastsatte gebyr må derfor betales i samsvar med ovenstående. Hvis direktoratet imøtekommer klagen, vil det overskytende beløp bli refundert

Redegjørelse

E6 mellom Ranheim og Væretunnelen i Trondheim kommune skal oppgraderes. I denne forbindelse skal det bl.a. drives ny tunnel ved Være og det skal utføres diverse stabiliserende tiltak nært vassdrag (Reppesbekken og Værebekken). Det kan også forventes utslipp i forbindelse med anleggsarbeider i dagen som sprenging og fra riggområder og massedeponi.

Alle aktiviteter hvor det forventes utslipp til vassdrag av betydning skal renses før utslipp, evt. utføre andre tiltak for å begrense utslipp.

Virksomheten vil bli pålagt å utføre målinger av utslippsvannet og utføre overvåking i vassdragene.

Det er påvist forurensete masser på deler av strekningen. Her skal det sendes egen søknad før grunnarbeidene skal starte.

Masser fra tunnelpåhugg og forskjæring er bl.a. tenkt brukt i områder som krever stabilisering og i massedeponi.



Det har ikke kommet frem opplysninger i søknaden som tilsier at det er boliger som vil bli berørt av støy fra utbyggingen. Hvis dette likevel er tilfelle må virksomheten oppfylle støykrav i ht. T-1442 (retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging).

Høring av saken

Søknaden er lagt ut til offentlig gjennomsyn og kommunen og berørte parter er tilskrevet. Det er kommet inn kommentarer til søknaden fra Trondheim kommune.

Trondheim kommune

Kommunen gjør oppmerksom på at begge de berørte vassdragene er sårbar overfor økt utslipp av partikler og næringsalter.

Begge bekkene har svake bestander av anadrom laksefisk (sjøørret) og begrensede gode arealer for produksjon. Økt forurensningsbelastning kan redusere kvaliteten på habitater for fisk og akvatiske organismer.

Kommunen forutsetter derfor at anleggs- og utslippsvann håndteres på en slik måte at det ikke påvirker vannforekomsten negativt. Prøvetaking både av kjemiske og biologiske parametere anbefales.

Når det gjelder utslipp til luft (bl.a. støv) viser kommunen til retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging og bestemmelser i kommuneplanens arealdel og forutsetter at det iverksettes tiltak for å begrense støvutslipp.

Det vises også til at det må forventes at masser inntil vegen er å regne som forurenset og må behandles deretter.

Kommunen informerer også om at dersom tiltaket er i tråd med detaljert reguleringsplan, vil det ikke være søknadspliktig etter byggesaksforskriften SAK 10 § 4-3 i medhold av plan- og bygningsloven § 20-6. Tiltak som ikke faller inn under denne bestemmelsen krever behandling etter plan- og bygningslov

Fylkesmannens vurdering av høringsuttalelser og begrunnelse for vedtaket

Utslipp til luft

Det er i reguleringsbestemmelsene angitt bestemmelser om luftkvalitet i anleggsfasen og her skal grenser for bl.a. støvkvalitet i ht. Miljødirektoratets veileder for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging TA- 1520/2012 (Miljødirektoratet, 2012) oppfylles.

I tillatelsen stilles det krav om at det skal utarbeides en plan for hvordan utslipp av støv skal begrenses i anleggsperioden. Denne skal sendes Fylkesmannen før oppstart av anlegget.

Støy

Støy i anleggsfasen skal oppfylle støygrenser i ht. T-1442 (retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging).



Forurenset grunn

Det kan være områder i anleggsområde hvor grunnen er forurenset. Det skal derfor sendes inn egen tiltaksplan for disponering av forurenset grunn.

Utslipp til vann

Anleggsarbeidet omfatter bl.a. bygging av tunnel, fysiske inngrep i vassdrag og deponi for steinmasser. Alle disse aktivitetene kan medføre utslipp til vann. *Det skal sendes inn egen søknad om deponi for stein- og jordmasser.*

Utslipp fra boring av tunnel regnes som den aktiviteten som kan medføre de største utslippene. Alt borevann skal derfor passere renseanlegg før utslipp.

Det skal også utføres tiltak for å begrense utslipp fra de andre aktivitetene, se vilkårsdelen pkt. 3 i vedlegg til tillatelsen.

Bedriften har utført en risikovurdering av utslipp til vassdrag med de omsøkte utslippsverdiene. Dette oppsummeres med at begge resipientene har god resipientkapasitet med de omsøkte utslippstall. Det skal likevel utføres tett oppfølging av utslippene med prøvetaking av selve utslippet og elvene/bekkene.

En utslippsgrense på 200 mg SS/l fra driving av tunnel vil gi en beregnet konsentrasjon i resipientene rett nedenfor utslippet på vel 40 mg SS/l. Dette er noe høyt, men utførte undersøkelser i forkant av utbyggingen viser at bekkene i perioder har høye verdier av SS, opptil 200 mg SS/l. Undersøkelser av akvatisk økologi har likevel vist at forholdene i begge resipientene er klassifisert som «svært god» og «god».

Det skal utføres prøvetaking av utslippet i hele anleggsperioden og det skal utarbeides et program for undersøkelser i vassdragene i samme periode.

I tillegg til steinstøv/jordpartikler kan avløpsvann fra driving av tunnel inneholde nitrogen fra sprenging, utslipp av basisk vann ved bruk av sement i tunnelen og utslipp fra søl av olje. Renseanlegget for tunnelvann skal derfor i tillegg til fjerning av partikler også bygges slik at evt. oljerester skal tas ut og justere pH ved behov.

Det kan også bli utslipp fra deponering av masser, riggområder og inngrep i vassdrag. Her skal det utføres tiltak slik at utslipp fra disse aktivitetene ikke medfører skadelige utslipp av partikler, olje og evt. andre parametere.

For alle aktivitetene som utføres på anlegget skal det gjøres tiltak for å begrense utslipp av plastrester.

Utslipp av sanitærvløpsvann fra kontorrigg og evt. boligrigg skal avklares med kommunen.

Utslippspunkt for driving av tunnel skal velges slik at innblandingen blir mest mulig effektiv og skal avklares med kommunen med bakgrunn i deres kunnskap om fiskeforhold i vassdragene.

Slam fra renseinnretningene skal leveres godkjent mottak for slikt avfall.



I utgangspunktet skal det kun benyttes sementbaserte tetningsmidler. Dersom andre tetningsmidler benyttes, er det utbyggers ansvar å dokumentere eventuell miljørisiko før dette midlet kan benyttes.

Vurdering etter vannforskriften

Ifølge vannforskriften § 4-6 skal tilstanden i overflatevann og grunnvann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Vannforskriften § 12 gir åpning for ny aktivitet eller nye inngrep som likevel i en liten grad kan påvirke tilstanden i resipienten negativt. Det kan tillates forringelse fra svært god til god økologisk tilstand forutsatt av visse vilkår er oppfylt.

Reppesbekken

Reppesbekken har trolig mistet naturgrunnet for en bærekraftig sjørretbestand og sliter bl.a. med lav vannføring om vinteren fordi det meste av nedbørfeltet er drenert til fordel for jordbruk, vei og bebyggelse. Bekken har svært lave tetthetsnivåer av ungfisk av sjørret. I tiltaksprogrammet for Reppesbekken er det registrert fem tiltak. Reppesbekken er oppgitt til å ha en opprinnelig anadrom strekning på 740 meter, mens dagens strekning er på 729 meter. Historisk anadrom strekning er dermed ikke betydelig redusert i forhold til i dag. Den strekker seg nesten til dagens E6, men er ikke nevneverdig berørt av denne

I følge www.vann-nett.no er økologisk tilstand vurdert som dårlig, og det er risiko for at miljømålet ikke nås innen 2021. Vannprøver fra august 2011 indikerte forhøyede konsentrasjoner av totalt nitrogen og at bekken er landbrukspåvirket. Konsentrasjon av total fosfor og TKB var likevel tilfredsstillende.

Undersøkelser utført av Multiconsult i 2018 og 2019 viser god tilstand mhp. økologisk og kjemisk tilstand, men dårlig mhp. næringsalter (tot. N).

Værebekken

Værebekken krysses av jernbanen like ved munningen til fjorden. Denne kryssingen er trolig et permanent hinder slik den ligger i dag. En tynn bestand av bekkørret lever isolert i bekken i dag og utgjør restene av det som en gang var ørret som gikk til sjøen.

I dag er mye av den anadrome strekningen lukket under vei og dyrkamark. I tiltaksprogrammet for Værebekken er det registrert 7 tiltak, der tre går på forurensningstiltak mens fire går på habitattiltak og tiltak for bedret fiskevandring. For den første hindringen under jernbanen, har BaneNOR lagt planer for tiltak for å få fisk forbi. Videre er det foreslått tiltak under gamle E6, det er foreslått åpning av bekkelukkinger og det er planlagt biotoptiltak i forhold til å etablere kulper og restaurere gyteområder.

Vår vurdering er at det er avgjørende at hensynene til opprinnelig anadrom strekning og framtidig fiskevandring blir ivaretatt for Værebekken i dette prosjektet.

Ifølge Vann-Nett er økologisk tilstand vurdert som antatt moderat, og det er risiko for at miljømålet ikke nås innen 2021.

Naturlig anadrom strekning (500-600 meter for sjørret) er svært begrenset pga. nevnte bekkelukkinger. Periodevis liten vannføring er også begrensende for laksefisk. Tilstand for laksefisk er vurdert som moderat/dårlig, men for bunndyr er tilstanden vurdert som god (Terje Nøst, 2013).



Vannprøver tatt i august 2011 indikerer god vannkvalitet, men høy konsentrasjon av total nitrogen indikerer landbrukspåvirkning.

Undersøkelser utført av Multiconsult i 2018 og 2019 viser god tilstand mhp. økologisk og kjemisk tilstand, men svært dårlig mhp. næringsalter (tot. N) nedstrøms det planlagte anlegget.

Virksomheten det her søkes om tillatelse for er vurdert til ikke å komme innunder unntaksbestemmelsene i vannforskriften § 12. Fylkesmannen vurderer det slik at tiltaket er av en slik art at det er mulig å rense utslipp fra aktiviteten slik at bestemmelsen i § 4 i vannforskriften kan overholdes. Bedriften skal utføre prøvetaking av utslippet og av resipienten for å se om det er noe påvirkning av tilstanden i elva.

Prinsippene i naturmangfoldloven

Ifølge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i loven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nedenfor følger en vurdering av tiltaket iht. lovens retningslinjer.

§ 8 – kunnskapsgrunnlaget

Viktige naturverdier

Det er ikke kjent at det er registrert særlig viktige naturverdier knyttet til Reppesbekken og Værebekken, men det er verdt å nevne sjøørreten som har en sårbar status i Trondheimsfjorden sett under ett. Trondheim kommune overvåker tetthet av laksefisk i bekkene og tilstanden for dette kvalitetselementet viser seg å være svært dårlig (Terje Nøst, 2018).

Vi kan ikke se at det er rimelig å kreve mer kunnskap om naturmangfoldet før en beslutning fattes. Etter Fylkesmannens vurdering oppfyller kunnskapsgrunnlaget de krav som stilles i naturmangfoldloven § 8.

Kontinuerlig overvåking av kjemiske parametere (suspendert stoff, pH med mer) vil hele tiden gi grunnlag for å vurdere eventuell påvirkning fra utslippet.

§ 9 – føre-var-prinsippet

Bedriften skal lage et prøveprogram for utslipp til vann. Ved at utslippene følges opp med undersøkelser og målinger, vil det være mulig å stille krav til ytterligere tiltak ved behov. Med bakgrunn i dette mener vi at risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet i vannforekomsten over tid skal være liten.

§ 10 – samlet belastning

Bekkene sliter i dag med manglende tilgang for anadrom fisk, kulper og gyteområder samt bekkelukkinger og forurensing. Tiltakene gjennomføres oppstrøms dagens anadrome strekning i begge bekkene. Det vurderes at tiltaket vil medføre noe økt belastning på bekkene i anleggsfasen. Påvirkninger vil ramme dagens kantvegetasjon, men i og med at bekkene kun har en liten bestand av brunørret og/eller en svært liten bestand av sjøørret, vurderer vi at hovedfokus må være i forhold til å minimere tilførsler i anleggsfasen og i forhold til ferdigstilling. Virkninger kan dempes ved å gjennomføre avbøtende tiltak. Det nye bekkeløpet under E6 i Værebekken må etableres på en slik måte og med slike kvaliteter at bekken har en fremtidig mulighet til fiskevandring opp til gyteområder oppstrøms E6 og dermed en forbedring i forhold til dagens tilstand.



§ 11 – kostnadene ved miljøforringelse

Det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder. Bedriften må derfor følge opp utslippet med målinger av sentrale parametere. Hvis det viser seg at belastningen fra driften blir for stor, må bedriften ta kostnadene med forbedringstiltak, evt. ekstra rensetrinn.

§ 12 – miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en tidligere, nåværende og framtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold gis de beste samfunnsmessige resultatene.

For øvrig skal anlegget drives i samsvar med opplysninger gitt i søknaden.

Risikovurdering

I henhold til forurensningsloven og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) er det utbyggers ansvar å gjennomføre en miljørisikovurdering av utslippene, samt dokumentere at eventuelle utslipp fra virksomheten ikke fører til skade eller ulempe for omgivelsene.

Konklusjon

Fylkesmannen har vurdert saken slik at det kan gis tillatelse for den omsøkte virksomheten. Krav om maksverdier for partikler og overvåking av utslippet gjør det mulig å kreve ytterligere rensing ved behov. Med bakgrunn i dette mener vi at risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet i vannforekomsten over tid skal være liten.

Bedriften må likevel ha en plan klar for å redusere evt. ulemper som følge av driften.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføringen av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Vilkår nr.
Innarbeide kravene i tillatelsen i prosjektets internkontrollsystem	Innen oppstart for anlegget	2.6
Etablere renseanlegg og andre tiltak for å hindre utslipp fra anlegget	Innen driftsstart for aktuelle arbeidsoperasjon	3.1 – 3.5
Sende inn program for prøvetaking av utslippsvann og overvåking i vassdraget	Innen driftsstart	10.1 – 10.2
Utarbeide en tiltaksplan for å begrense støvutslipp fra anlegget og en varslingsplan for støy	Innen driftsstart	7 og 6



Rapportering til Fylkesmannen	1.3 hvert år i driftsperioden	11.3
Utarbeide driftsinstruks for de ulike rensetrinnene/tiltakene	Innen driftsstart for aktuelle arbeidsoperasjon	3.6
Utarbeide en miljørisikovurdering for sin virksomhet	Innen driftsstart	9.2

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra avgjørelsen er mottatt. Eventuell klage skal angi det vedtak det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes og sendes om Fylkesmannen.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Tore Haugen
senioringeniør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

vedlegg

Kopi m /vedlegg
Trondheim kommune
NVE Region Midt, Abels gate 9, 7030 Trondheim



Nye Veier

Utslippstillatelse

For

**Anleggsvirksomhet i forbindelse oppgradering av E6 mellom
Ranheim og Væretunnelen**

gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11, jf. § 16 og lakse- og innlandsfiskekloven § 7, forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad samt opplysninger framkommet under behandling av søknaden. Endringer som virksomheten ønsker å foreta i forhold til dette, det være seg med hensyn til utslippspunkt eller renseutstyr, må være klarert med Fylkesmannen på forhånd.

Dersom hele eller deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er gitt, skal bedriften sende fylkesmannen en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere evt. endringer i tillatelsen.

Informasjon om ansvarlig enhet

Navn	Nye Veier AS
Gate/postboks	Tangen 76
Poststed	4608 Kristiansand
Kommune og fylke	Kristiansand
Org. nummer	

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse	Anleggsaktivitet
		4	Anleggsvirksomhet

Tillatelse gitt: 04.12.2019

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder

Tore Haugen
senioringeniør



1. Tillatelsens ramme

Nye Veier AS gis tillatelse til midlertidig utslipp i anleggsfasen i forbindelse med oppgradering av E6 mellom Ranheim og Væretunnelen. Dette omfatter utslipp fra tunneldriving, gravearbeider og avløp fra riggområder. Utslipp av sanitæravløpsvann skal avklares med kommunal myndighet.

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår er satt uttrykkelig grenser for, se nedenfor.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jfr. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7¹)

¹ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)



2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles iht. vilkår nedenfor.

2.6 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

3. Utslipp til vann

3.1 Utslipp fra borevann i forbindelse med driving av tunnel

Utslippspunkt

Utslipp til vassdrag skal føres ut i resipienten på en slik måte at det fører til maksimal innblanding og fortykning av utslippet. Eksakt utslippspunkt skal gjøres ut fra en vurdering av gyteområder og oppvekstforhold for fisk.

Grenseverdier

Utslipp til vassdrag

- Renset utslipp målt i suspendert stoff (SS) skal ikke overstige 200 mg/l. I perioder med flom kan denne grensen overskrides for opptil 10 % av prøvene.
- Det skal legges til rette for avbøtende tiltak hvis utslippsvannet fra tunneldrivingen har høy pH slik at man unngår dannelse av toksisk NH_3 i resipienten.
- For tungmetaller, pH og PAH skal utslippet ikke overstige følgende grense:

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)



Komponent	Grense i mikrogram (μg) pr. liter
Bly (Pb)	30
Kobber (Cu)	150
Sink (Zn)	150
Krom (Cr)	150
Nikkel (Ni)	150
PAH	3
Olje (mg/l) (I perioder med flom kan denne grensen overskrides for opptil 10 % av prøvene).	10
pH	6-9

Verdiene for tungmetaller og PAH er satt ut fra hva som er målt i ordinært overvann og er noe lavere enn krav som settes til industrien for disse parameterne. *Hvis utslippet likevel medfører problemer i elva må det påregnes ytterligere tiltak for å hindre dette.*

Bedriften skal sende inn et overvåkingsprogram for utslipp av borevann og for overvåking av selve vassdraget. Dette skal bl.a. inkludere kontinuerlig overvåking av nøkkelparametere for å sikre at renseanlegget fungerer optimalt og at tilstanden i resipientene ikke medfører skadelige nivåer for fisk og annet liv, se pkt. 11 under.

3.2 Utslipp fra riggområder

Avløp fra verkstedrigg skal minimum renses i oljeutskiller.

Avløp fra bolig/kontorrigg skal avklares med kommunal myndighet.

3.3 Deponering av stein – og jordmasser

Det skal sendes inn egen søknad om evt. deponering av jord- og steinmasser.

3.4 Fysiske inngrep i vassdrag/stabiliserende tiltak (erosjonssikring og oppfylling av masser)

Følgende vilkår settes for dette punktet:

- Grunneiere varsles om gjennomføring.
- Det må ikke overføres vann fra andre nedbørfelt/vassdrag i forbindelse med tiltaket.
- Maskiner og utstyr som har utført arbeid i andre vassdrag/nedbørsfelt skal desinfiseres før arbeid i vassdrag i nedbørsfeltet til Værebekken og Reppesbekken.
- Tiltaksarbeidet skal i så stor grad som mulig foregå tørt for å unngå tilførsler av slam til Værebekken og Reppesbekken. Tiltak for å begrense slamtilførsel må gjennomføres.
- Person(er) med elveøkologisk kompetanse må bistå i felt under anleggsarbeider som berører vassdrag.
- Maskinfører veiledes slik at negativ virkning av tiltaket på livet i og ved elva begrenses i tid og rom.
- Endelig krysning av Værebekken under E6 skal løses på en måte som sikrer naturlig opp- og nedvandring for fisk.
- Det skal legges til rette for at kantskog og annen kantvegetasjon reetableres naturlig med samme kvalitet og bredde som før der det er mulig.



- Tiltaksområdene skal i hovedsak dekket med stedeegne vekstmasser og beplantes med stedeegne arter. Hvis stedeegne masser ikke kan brukes, skal det kvalitetssikres at fremmede arter eller sykdommer ikke overføres til elv eller elvenært område.
- Entreprenøren skal ha rutiner for å unngå forurensning fra anlegg- og anleggsmaskiner til vassdraget.
- Tiltaket dokumenteres med bilder som tas før, under og etter tiltaket, der elva/elvebunnen og elvebredder med kantvegetasjon framgår av bildene. Disse oversendes i kort rapport til Fylkesmannen.
- Det skal føres tilsyn med anlegget etter første flom, både i anleggsfasen og etter ferdigstilling.
- Det nye elveløpet etableres på en slik måte at elvebunnen innenfor tiltaksområdet framstår som før tiltaket eller bedre, med kulp, naturlig elvegrus og stein i varierte størrelser.
- Tiltak som ikke utføres i tråd med tillatelsen kan kreves rettet.

For å unngå at spredning av partikler i forbindelse med dette arbeidet, skal bekken legges i rør så lenge anleggsarbeidet varer.

3.5 Arbeid i dagsoner (sprenging, utgraving mm)

Dette arbeidet skal utføres på en slik måte at det medfører minst mulig utslipp til vassdrag som følge av arbeidet. Om nødvendig må det bygges avskjærende grøfter, sedimentasjonsbasseng eller liknende tiltak.

3.6 Drift av rensinretninger og andre tiltak som skal utføres for å begrense utslipp til elva

Det skal utarbeides nødvendige driftsinstrukser for de ulike rensetrinnene/tiltakene i pkt. 3.1-3.5 ovenfor. Dette skal bl.a. omfatte ettersyn og tømning av sedimenteringsbasseng og oljeutskillere.

For alle aktiviteter nevnt i pkt. 3 skal det utføres tiltak for å hindre at plast kan gå ut i vassdraget.

For øvrig skal arbeidene utføres i samsvar med søknaden av 1.8.19.

4. Avfall

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften.

4.1 Nærings- og husholdningsavfall

Næringsavfall og husholdningsavfall skal leveres til godkjent avfallsbehandling. Åpen brenning av avfall er ikke tillatt. Deponi av rene masser skal godkjennes av kommunen. Denne tillatelsen griper ikke inn i kommunens rett til å kreve inn avgifter eller å stille spesielle krav til avfallsets sammensetning.

4.2 Farlig avfall

Farlig avfall (for eksempel spillolje, batterier, maling og lim) skal leveres inn til godkjent mottak. Farlig avfall skal ikke oppbevares mere enn 12 måneder før innlevering.



Olje og oljeholdig slam fra renseinnretninger skal leveres godkjent mottaker for slikt avfall. Slam fra sandfang og sedimenteringsbasseng skal leveres godkjent mottaker for slikt avfall.

5. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.³

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket.⁴

6. Støy

Følgende støybegrensninger for berørte boliger og annen støyømfintlig bebyggelse gjelder for prosjektet:

Bygningstype	Støykrav på dagtid (LpAeq12h 07-19)	Støykrav på kveld (LpAeq4h 19-23) eller søn-/helligdag (LpAeq16h 07-23)	Støykrav på natt (LpAeq8h 23-07)
Boliger, sykehus, institusjoner mv.	60	55	45
Skoler, barnehager	55 i brukstid		

Støyende drift og aktiviteter bør normalt ikke forekomme om natten hvis noen av de aktuelle bygningstypene blir berørt av aktiviteten.

Det skal utarbeides en varslingsplan for naboer som blir utsatt for vesentlig støy. Denne skal minst omfatte punktene som er nevnt i pkt. 4.4 i T-1442 (Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging).

³ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁴ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a



7. Støv

Hvis det oppstår problemer med støv for boliger, hytter eller andre berørte parter skal det utføres renhold og støvdemping på anleggsområdet/-veier og kjøretøy.

Det skal utarbeides en tiltaksplan for å begrense støvutslipp fra anlegget.

8. Tetningsarbeider i tunnelen

Dersom det skal brukes kjemiske tetningsmidler som kan medføre en miljørisiko for miljøet, skal det gjennomføres en miljørisikovurdering som skal forelegges forurensningsmyndighetene før dette kan brukes.

9. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

9.1 Lagertanker for kjemikalier/oljeprodukt

Det skal utføres nødvendige sikringstiltak rundt lagertanker for kjemikalier/ oljeprodukt.

9.2. Miljørisikovurdering

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikovurdering av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Vurderingen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikovurderingen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

9.3. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikovurderingen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

9.4. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikovurderingen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

9.5. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁵. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

⁵ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269



10. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

10.1. Utslippskontroll

Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til vann. Målinger omfatter prøvetaking, analyse og/eller beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp. Det innebærer at prøvene skal tas ved full produksjon på anlegget og med jevne mellomrom gjennom året.

Måleprogrammet skal beskrive både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetode
- valg av måleperioder
- beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes
- beregning av usikkerhet i målingene for de parameterne som er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke utslippsgrenser
[Usikkerhetsberegningene skal følge standard og bør første gang utarbeides av uavhengig konsulent.]

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utførelse er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal eller utenlandsk standard benyttes.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne
- kvalitetssikre egne analyser ved å delta i ringtester
- kvalitetssikre egne målinger jevnlig ved verifisering av uavhengig tredjepart
- redusere usikkerheten ved målingene mest mulig

Måleprogram for utslipp til vann (gjelder alle aktiviteter med punktutslipp) sendes Fylkesmannen innen driftsstart på anlegget.

10.2 Overvåking av resipient

Bedriften skal måle tilstanden i resipienten.

Vannet i resipienten skal kartlegges og klassifiseres etter *Veileder 02:2013 Klassifisering av miljøtilstand i vann* fra Direktoratgruppen for gjennomføring av vanndirektivet eller andre/nyere nasjonale standarder.

Forslag til program for overvåking av resipient sendes Fylkesmannen innen driftsstart. Et slikt program skal også inneholde hvordan personell skal varsles ved overskridelser av parametere som måles kontinuerlig.

Bedriften kan også etter pålegg fra Fylkesmannen måtte betale for en representativ del av kostnadene ved en resipientundersøkelse (enkelstående eller vedvarende program) i et litt større område der anlegget er plassert.



10.3. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal sende inn årsrapport til Fylkesmannen innen 1. mars fram til prosjektet er ferdig. Dette skal minst omfatte utslipp fra anlegget, resultat fra overvåking i resipient, disponering av avfall og eventuelle avvik i forhold til utslippstillatelsen.

11. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

12. Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

13. Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁶. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

⁶ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall



14. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

**VEDLEGG 1****Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.**

Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 13.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloretan	PER
Triklorretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen



Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS) og forbindelser som inneholder PFHxS	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
	PFOA
Perfluoroktansyre	
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
---	--------



2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
